

Η ΖΩΗ ΜΙΑΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΔΟΣ

Τ' ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΑΡΑΣ ΜΠΕΡΝΑΡ

ΙΣ τὸ μέρος αὐτὸ τῶν «'Απομνημονευμάτων» τῆς, ἡ μεγάλη Γαλλὴ καλλιτέχνης Σάρα Μπερνάρ, διηγείται διάφορα ἐπεισόδια ἀπὸ τῆς ζωῆς τῆς στὸ μοναστήρι τῶν καλογρηθῶν, στὸ ὁποῖο τὴν εἶχαν κλείσει οἱ γονεῖς τῆς γιὰ νὰ σπουδάσῃ.

Ἦταν μιὰ μέρα γιορτῆς —συνεχίζει ἡ ἑνδοξὸς ἠθοποιὸς— καὶ εἶχαμε διὸ δλόκληρες ὄρες διάλειμμα. Ἐποφροσύνετες τῆς εὐκαρίας, ἐγὼ καὶ κομμιά τραγουδιὰ συμμεθητήριές μου, κάναμε τὴν κηδεῖα μιᾶς ἀπὸ τῆς ἀγαπημένες μου σαῦρες, ἡ ὁποία εἶχε φορήσει τὴν προηγουμένη μέρα. Βαδίζαμε μιὰ—μιὰ στὴ γραμμὴ καὶ ψέλναμε τὴ νεκροσιμῆ ἀκολουθία, ὅταν ἔξαφνα εἶδαμε ἕνα στρατιωτικὸ πλήριο νὰ διαγράφῃ ἕνα ἠμικύκλιο πάνω ἀπ' τὸν τοῖχο πού χώριζε τὸ προαύλι τοῦ μοναστηριοῦ ἀπ' τὸ δρόμο καὶ νὰ πέφτῃ μπροστά στα πόδια μου.

—Ἐνα στρατιωτικὸ πλήριο! Ἐνα στρατιωτικὸ πλήριο! ἀρχίζαμε νὰ φωνάζουμε.

Μὰ ἕμεῖς σοσιάσαμε, γιατί ἀκούσαμε διὸ ἀντρώπους φωνές ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά τοῦ τοῖχου νὰ φωνοκοῦν.

—Εἶσα ἠλίθιος! Εἶσα βλάκας! Ἐλεγε ἡ φωνὴ τοῦ στρατιώτη, στὸν ὁποῖο ἀντίκει τὸ πλήριο. Ἀκούς! Τώρα πὼς θὰ ξαναπαίρω τὸ πλήριο μου;

Ἐπειτα σιωπὴ ἀπλόδιθη, πού τὴν δέκοσαν ἀτότομα ἢ κραυγές τῶν τρομαγμένων μαθητηριῶν καὶ τῶν ἐξοργισμένων καλογρηθῶν. Ὁ στρατιώτης εἶχε πρῆξῃ μετὰ τὸ ἀλόγῳ του τὸ μαντεῖο του.

Ἐμεῖς τὸ βάλαμε ἀμέσως στὰ πόδια καὶ σ' ἕνα δευτερόλεπτο βρεθήκαμε τριάντα μέτρα μακριά του, σὰν ἕνα κοπάδι ἀπὸ φοβισμένα σπουργίτια.

—Μήπως εἶδπε τὸ πλήριό μου, δεσποινίδες; μᾶς ρώτησε τότε ὁ φτωχὸς στρατιώτης μετὰ φωνὴ ἰκετευτικῆ.

—Ὁχι! Ὁχι! τοῦ ἀπάντησα ἐγὼ κα' ἀμέσως τόκορημα πίσω ἀπὸ τὴν πλάτη μου.

—Ὁχι! Ὁχι! ἀπάντησαν κα' ἄλλες ἢ ἄλλες, σαζῶντας σὲ περιπατητικὰ γέλια.

Συγχρόνως τραβιάσαμε διαρκῶς πίσω, γιατί μιᾶς φώναξαν ἡ μοναχὲς, ἡ ὁποῖες ἔξωλλες εἶχαν κρυφτεῖ πίσω ἀπὸ τὰ δέντρα, γιὰ νὰ μὴ τῆς βλέπῃ ὁ στρατιώτης.

Βρισκόμαστε περὶ στὸ Γυμναστήριο τοῦ μοναστηριοῦ. Τότε, βλέποντας μισοστά καὶ τὸν ἠγῆδ σαπιδόμα, ἀπ' τὸ ὁποῖο κρεμόντουσαν ἡ κούνιες καὶ στὸ ὁποῖο ἀνεβαίνονταν μετὰ σκάλα, σκαρφαλώσα ὡς ἐπάνω, ἀνεβαίνοντας τέσσερα—τέσσερα τὰ σκαλοπάτια κα' ἔπειτα πέταξα τὴ σκάλα κάτω, ἔτσι πὼς νὰ μὴν μπορῇ νὰ με φτάσῃ κανεὶς.

Τότε, ὄρθα ἐπάνω στὴν κορυφὴ τοῦ σαπιδόματος, μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς, φώναζα δυνατὰ στὸ στρατιώτη:

—Νὰ τὸ πλήριό σου! Δὲν θὰ τὸ πάρῃς ποτέ!

Καὶ φροντίζοντας τὸ στραβὰ στὸ κεφάλι μου, ἀρχισα νὰ κάνω ἐπικίνδυνες βόλτες ἐπάνω στὰ σανιδία.

Ἡ πρώτη ιδέα πού μ' ἐσπρωξε νὰ τὸ κάνω αὐτὸ, ἦταν νὰ γελᾶσω λίγο. Μὰ βλέποντας πὼς ἡ συμμεθητήριές μου μ' ἐπεφρημοῦσαν σακρινῶς στὰ γέλια καὶ πὼς ἡ φάρα μου εἶχε πετύχῃ πέραν τῶν προσδοκιῶν μου, τὸ πῆρα ἐπάνω μου κα' ἔπαυσα περὶ νὰ σκέπτομαι ἢ ἔκανα.

Ὁ νεορὸς στρατιώτης, τρελλὸς ἀπ' τὴν ὀργή του, ἔτρεχε τώρα πρὸς ἐμένα, σπρῶχνοντας καὶ παραμερίζοντας τῆς συμμεθητήριές μου. Ἡ ἀδελφές, ἔστρελλωμένες, εἶχαν φύγει, φωνάζοντας βοήθεια.

Σὲ λίγο, ὁ ἐφημέριος, ἡ ἠγοιμένη, ὁ κηπουρὸς, ὅλος ὁ κόσμος ἔτρεχε τώρα στὸν τόπο τοῦ ἐπεισοδίου, ἐνῶ ὁ στρατιώτης βλαστημοῦσε σὰν κηροστέρη. Μὰ ἦσαν δικαιολογημένους, ὁ φτωχὸς.

Ἡ ἠγοιμένη ἀπὸ κάτω μ' ἐξόραξε νὰ πετάξω τὸ πλήριο, μὰ ἐγὼ ἔκανα πὼς δὲν τὴν ἀκούω. Συγχρόνως ὁ στρατιώτης προσπαθοῦσε νὰ φτάσῃ ὡς ἐμένα, γαντζώνοντας στῆς κούνιες. Μὰ τὸν κάκου. Ἡ προσπάθειές του πῆγαναι χαμένες καὶ διπλασίαζαν τὰ κωοιδεντικὰ γέλια τῶν συμμεθητηριῶν μου.

Τέλος, μὰ ἀπὸ τῆς μοναχῆς σήμανε τὸν κώδωνα τοῦ θανάτου κα' ἔπειτα ἀπὸ πέντε λεπτὰ ἔστειλαν ἀπ' τὸν στρατιώτη τοῦ Σατορι ἕνα ἀπόσπασμα γιὰ νὰ μᾶς βοηθήσῃ, νομίζοντας πὼς εἶχε ἐκτραγεῖ φωντὰ στὸ μοναστήρι.

Ὅταν ἡ θυρωρὸς—ἀδελφῆ διηγήθηκε τὸ ἐπεισόδιόν στὸν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν στρατιωτῶν ἀξιωματικῶ, αὐτὸς ἔδωξε τοὺς ἀνδρες του καὶ ζήτησε νὰ ἰδῇ τὴν ἠγοιμένη. Τὸν ὀδήγησαν τότε κοντὰ στὴ μητέρα Ἄγια Σοφία, ἡ ὁποία ἔβλαψε ἀπ' τὴ ντροπὴ τῆς καὶ τὴν ἀδυναμία τῆς νὰ κἀνῃ τίποτε.

Ἀμέσως ὁ ἀξιωματικὸς διέταξε τὸ στρατιώτη νὰ γυρῇ στὴ σπηγὴ στὸ στρατόνα του. Ὁ φτωχὸς φωντῶς ἰτάκουσε κα' ἔφυγε, δείχνοντάς μου τὴ γροθιά του. Κατόπιν ὁ ἀξιωματικὸς ἔβρῃσε τὸ κεφάλι του πρὸς ἐμένα καὶ δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ γέλια του, βλέποντάς με κατελλωμένη μετὰ τὸ πλήριο, τὸ ὁποῖο μοῦ ἔφτανε ὡς τ' αὐτιά.

Τότε ἐγὼ, ἐκνευρισμένη καὶ ματαιωμένη ἀπὸ τὴν δυσάρεστη τροπὴ πού εἶχε λάβῃ ἡ φάρα μου, φώναξα:

—Νὰ τὸ πλήριό σας!

Καὶ τὸ πέταξα ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά τοῦ τοῖχου πού χώριζε τὸ γυμναστήριο ἀπὸ τὸ διπλανὸ τὸν νεκροταφεῖο.

—Ὡ! ἡ μακρὴ πανοῦκλα! μουροῦσε ὁ ἀξιωματικὸς.

Ἐπειτα, ἀφοῦ ζήτησε συνγνώμη ἀπὸ τῆς μοναχῆς, τῆς ἀποχωρήτησε κα' ἔφυγε, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν κηπουρὸ.

Ὅσο γιὰ μένα, εἶχα ἀπομείνει σὰν ἄλεπτο, πού τῆς ἔβλεπαν τὴν οὐρά. Ἀρνηόμην νὰ κατέβω κάτω καὶ φώναξα: «Θὰ κατέβω ὅταν θὰ φύγετε ὅλες... ὅλες!».

Ὁ περιφημὸς ἀπαισιόδοξος Ἰταλὸς ποιητῆς καὶ φιλοσοφὸς Ἰάκωβος Λεοπαρτί, στὴ νεκρικῆ του κλίνῃ. (Σχέδιο τοῦ Γαετάνο Τούρσι).

Πράγματι, ὅλος ὁ κόσμος ἔφυγε ἀμέσως, ἔαναγκάζοντας στὸ μοναστήρι κα' ἐμένα μόνῃ, ἐντελῶς μόνῃ.

Ὁ ἦλιος εἶχε περὶ βασιλέμῃ κα' ἡ σιωπὴ ἀπλόδιθη στὸν τρομαχτικὸ πᾶνο ἀπὸ τὸ διπλανὸ κοιμητήρι. Τὰ μακρὰ δέντρα ἔπαιρναν σχήματα φοβερά, ἀπειλητικὰ. Τὸ βραδυνὸ κρῦ μετὰ τρυποῦσε καὶ μετὰ μούδιαζε.

Νοιώθοντας τὸν ἑαυτὸ μου ἐγκαταλειμμένο ἀπ' ὅλους, ἔσπασα σὲ δάκρυα. Τὰ εἶχα μετὰ τὸν ἑαυτὸ μου, μετὰ τὴν μητέρα Ἄγια Σοφία, μετὰ τὸ στρατιώτη, μετὰ τῆς συμμεθητήριές μου, ἡ ὁποῖες μετὰ γέλια τοὺς με εἶχαν ἐξωθήσει νὰ τὰ κάνω ὡ! αὐτὰ καὶ μετὰ τὸν ἀξιωματικὸ, ὁ ὁποῖος με εἶχε προσβάλες, λέγοντάς με μακρὴ πανοῦκλα.

Τέλος ἀρχισα νὰ σκέπτομαι νὰ ξανακατέβω ἀπὸ τὴν σκηνία σαλά, ἡ ὁποία βρισκόταν τραηγμένη ἐπάνω στὸ σανιδόμα καὶ χρῆσιμενε γιὰ νὰ κάνουμε γυμναστικῆ. Ἀδῆξια, τρέμοντας ἀπὸ φόβο, μετὰ τ' αὐτὰ μου τεντωμένα στὸν παραμοκρὸ θόρυθο, σφραγογιζόντας ὁλοένα μὴ μᾶτα μου δεξιά κα' ἀριστερά, ἔκανα μιὰ ὥρα ὡς ὅταν νὰ τὴν ξετιλίξω καὶ νὰ τὴ ρῆξω κάτω. Τέλος, κάποτε, καταρραλῶντας ὡς τὴ γῆ κα' ἔτοιμαζόμην νὰ πατήσω στὸ πρῶτο σκαλοπάτι, ὅταν ἔξαφνα ματαιωμένα γαντζώματα τοῦ Καίσαρος, τοῦ σκαλοῦ τοῦ μοναστηριοῦ, μετὰ τρομοκράτησαν.

Τὸ ποτὸ ζῶο, βλέποντας τὴ σκά μου μετὰ στὸ σκαλοπάτι, γαργῆξε ἀρχειμένο καὶ τοῦ κάκου τοῦ ἔλεγα μετὰ τὴν πῶ γλυκεῖά μου φωνή:

—Ἐ, Καίσαρ; Δὲν ἀναγνωρίζεις τὴ φίλη σου!

Ἐκεῖνος ἐξακολουθοῦσε νὰ μουγροῖ. Τότε ἀγριεύοντας κα' ἐγὼ, τοῦ φώναξα:

—Ἐ, Καίσαρ! Εἶσα ἠλίθιος, ἀφοῦ δὲν μ' ἀναγνωρίζεις. Μὰ καὶ πάλι μουγροῖ.

Ἀρχισα περὶ νὰ κυριεύομαι ἀπὸ τρελλὰ νεῦρα. Ἀνέθηκα πάλι στὸ σανιδόμα καὶ κἀθησα σ' αὐτὸ. Ὁ Καίσαρ κἀθησε κα' αὐτὸς ἀπὸ κάτω μετὰ τὴν οὐρά ὄρθα, μετὰ τ' αὐτὰ τεντωμένα, μουγροῖοντας πάντα ἰσόκοφα.

Προσκαλοῦσα τώρα τὴν Παναγία νὰ με βοηθήσῃ καὶ τῆς ἔταξα νὰ λείω τρεῖς φορὲς τὴν ἡμέρα τὸ «Πάτερ ἡμῶν» καὶ τὸ «Πιστεύω». Ἐπειτα, γαληνεύοντας κάπως, φώναξα μετὰ τὴν πῶ γλυκεῖά μου φωνή:

—Καίσαρ! Ἀγαπημένε μου Καίσαρ. Ὡραῖε μου Καίσαρ. Μὴ γαυγίζεις! Ἐμὲ ἰγὼ!

Μὰ, ἀλλοίμονο, τὰ λόγια μου πῆγαναι χαμένα. Ὁ Καίσαρ μουγροῖξε, μουγροῖξε ἀδιάκοπα. Κα' ἐγὼ πεινοῦσα.

ΟΙ ΠΡΑΙΟΤΕΡΟΙ ΣΤΙΧΟΙ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ ΜΑΣ

ΦΕΥΓΩ, ΝΙΝΟΝ...

Σ' αφήνω γειά... Ή καρδιά μου κλαίει γιά τ' όνειρό μας τό τερνό,
κά σπόν ώχρών όρίζοντα οί στεναγμοί μου σβύνουν...

Καί μέσ' στά δάση τά βαθείά τά φύλλα κλαίει μέ καινό,
Αυτητερά ή λαγχαδιά
φύλλα στην άπειρη νυχτιά
σ' αφήνω γειά...
Χαίρε, Νινό... Τ' άποβραδυό τά κίματα τά γαλιανά
θέ νά σοϋ φέρουν τά φιλιά, τίς θήμισες, τή νεότη...
Θέ νά σοϋ φέρουν στόν άφρό καί χαρετίσματα στερνά,
καί οίγη πού μάς χάρισε ή άγάπη μας ή πρώτη...

ΤΑ ΡΟΔΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΙΝΑ

Εομίζανε τά ρόδα καί τά κρίνα
Μέ τίς άκτίδες του ήλιου, μών αήγη,
Καί μιά νυχτιά, εομίζανε μέ κείνα,
Τ' άστρα καί τό φεγγάρι πούζε βγει.
Κι' ήρθαν σέ σ' εφίουν, Καί στά μάγουλά σου
Ρόδα καί κρίνα άνθισαν. Καί καθώς
έγέμισαν άκτίδες τά μαλλιά σου,
στά μάτια είχες του φεγγαριού τό φώς...

BETA II.

ΓΟΛΓΟΘΑΣ

Μέσ' άπ' τά βάθη της ψυχής μου
Ένας λυγμός φθάνει στά χείλη
Καί κλάμια γίνεται πικρό.
Στ' άργό τό διάβα της ζωής μου,
Σέρνω άπ' τή χαρσαγή ως τό δειλά,
Στόν όμο μου, Ένα σταυρό...
Μπροστά μου, ήρώθη ο Γολγοθάς μου.
Πάνω σ' όνειρα χαμένα
Έσατήθη, αλύπητα, σκληρά.
Κι' άγνάπια, στέκει ο έρωτάς μου
Σάν γίγαντας, μπροστά σέ μένα
Καί μέ κριτά λυπητερά...

BETA II.

τρομερά,
Είχ' άρχισι πενά νά τό βροίκο αυτό
πολύ σκληρό.
Είνε αλήθεια, πός δέν είχα κάνει καλά νά πάω τό πύλαιο του
στρατιώτη, μά αυτός είχε κάνει την άρχή. Γιατί ν' άφήση τό σύν-
τροφό του νά του τό πετάξη στην αλλη του μοναστηριού; Κι' έτσι,
μέ τή βοήθεια βέβαια της φαντασίας μου, είχ' άρχισι πενά νά θεω-
ρώ τόν έαυτό μου ως μιά μάρτυρα πού την είχαν έγκαταλείψει σ'
ένα μολοσό, ο όποιος θα την καταπαράζε καί θα την έτρωγε.
Φοβόμουν τούς πεθαμένους του διλανού κοιμητηριού. Κι' ενώ τό
ήξεραν στό μοναστήρι αυτό, μέ άφιναν ολιωραχη εκεί. Ήξεραν έ-
πίσης πός είμα λεπτή στό στήθος καί μ' έγκατέλειπαν έξω μέ τέ-
τοιο κρύο. Καλά βλες ή άλλες, αλλά ή ήγοιμένη, ή μητέρα 'Αγία
Σοφία; Πός μ' έγκατέλειπε αυτή, ή όποία μ' αγαπούσε τόσο, έ-
τοι σκληρά!
Τότε, ξαπλωμένη μπροστά επάνω στό σανίδιομα, παραδόθηκα
σέ μιά τρελή άπελυσία κι' άρχισα νά επικαλούμαι τή μητέρα μου,
τόν πατέρα μου, τή μητέρα 'Αγία Σοφία, νά ολόκληρο καί νά θέλω
νά πεθάνω άμέσως.
'Εξάφνω, εκείνη τή στιγμή άκουσα κάποιον από κάτω νά μέ
φωνάζη γλυκά μέ τ' όνομά μου. Άνορθώθηκα άμέσως καί τρυπών-
τας μέ τό βλέμματά μου τό σκοτάδι, άναγνώρισα τή λατρεμένη
μου μητέρα 'Αγία Σοφία. Ήταν εκεί ή γλυκοαγαπημένη μου μικρή
'Αγία... δέν είχε έγκαταλείψει τό άτακτο παιδί.
Κριμαίην πώς από τό άγαλιμα του 'Αγιού Αδγουστίνου, προ-
σευχόταν, περιμένοντας τό τέλος αυτής της κρίσεως, τήν όποία εϋ-
ρισκε επικίνδυνη γιά τό λογικό μου καί γιά τή ζωή μου.
Τούς είχε άπαιμαρύνει όποιος καί είχε μείνει ολιωραχη εκεί.
Δέν είχε πάει ούτε καν νά δειπνήση. Καί περίμενε... περίμενε...
Κατέβηκα άμέσως κι' έπειτα μετανοιωμένη καί άπελυσμένη στην
άγκαλιά της. Δέν μού είσε πίσω καί είχε μείνει ολιωραχη εκεί.
'Ημουν μουσικμένη από τήν έ-
γροσσία, τά χέρια μου καί τά πόδια
μου είχαν παγώσει καί τό κεφάλι
μου έκαψε.
ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : 'Η συνέχεια.

ΜΙΚΡΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

ΤΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

(Έπισκεπτήρια άπό... πορσελάνη, έπισκεπτήρια
μετάξινα, έπισκεπτήρια... ρωμαντικά, έπισκεπτήρια
λιθογραφημένα, έπισκεπτήρια... γίγαντες!...)

Κανένας σχεδόν άνθρωπος δέν ύπάρχει σήμερα πού νά μήν έχη
τό έπισκεπτήριό του. Κάθε ύπόλληλος, κάθε έπιστήμων, κάθε φοι-
τητής, κάθε μοδιστρούλα άκόμα, έχουν τό έπισκεπτήριό τους καί
τό χρησιμοποιούν γιά νά στείλουν εύχές, συγχαρητήρια, συλλυπη-
τήρια, κτλ. κτλ.

Ποιά όμως είναι ή ιστορία του έπισκεπτηριού;
Τό πρώτο έπισκεπτήριό, καθώς μαθαίνουμε από ένα έμμετρο πα-
λιό γαλλικό βιβλίο μέ τόν τίτλο «Η άμοιβαίε ένοχλήσεις της Προ-
τοχρονιάς», ένεφανίσθη στην έποχή του Λουδοβίκου ΙΔ', του περι-
φίμου Βασιλέως—Ήλιου.

Στήν άρχή, τό έπισκεπτήριό ήταν ένα άπλό χαρτάκι, στό πίσω
μέρος του όποιού γραφόταν μονάχα τό όνομα του κατόχου του, ο
όποιος όταν πήγαινε γιά έπίσκεψη στά σπίτια τών φίλων του κατά
τίς καρτές καί δέν τούς έβρισκε εκεί, τό άφανε κι' έφεγγε, όπως
γίνεται άλλωστε καί σήμερα.

Φαίνεται όμως ότι ή χρήση τών έπισκεπτηριών στην άρχή ήταν
πολύ περιορισμένη. Ή κυρία ντέ Σεβινέ, άν καί μιλάει στίς όνομα-
στές έπιστολές της γιά όλα τά κομηνά χρητήματα του κοινού της,
δέν κάνει πουθενά λόγο γιά έπισκεπτήρια.

Ή συνήθεια της ανταλλαγής προφορικών εύχών κατά τήν ήμέ-
ρα της Προτοχρονιάς ύπήρχε από πα-
λαιότατον χρόνον. Οί άριστοκράτες όμως
προτιμούσαν στίς σχετικές περιπτώσεις νά
διαβιβάζουν τίς εύχές των μέ τούς ύπηρέ-
τες των ή πήγαιναν οι ίδιοι καί ένεγρά-
φοντο στό ειδικό βιβλίο τών άνωτέρων.

Ή συνήθεια της ανταλλαγής έπισκε-
πτηριών εισήχθη στά 1760. Ή ύδα αυτή
βοήσε εινοϊκάτατη ύπεδοθη παντού καί
ξασπλώθηκε γρήγορα στην 'Ολλανδία, στή
Γερμανία, στή Γαλλία, στην 'Ιταλία καί
άλλες χώρες.

Έννοείται ότι κατά τήν έποχή αυτή ύ-
πάρχον ειδικά κατασκευαστά έπισκεπτη-
ριών, οι όποιοι αναλάθαιναν οι ίδιοι, όχι
μόνο νά τά κατασκευάζουν, αλλά καί νά
μορφάζουν στά σπίτια τών έφορταζόντων τά
στελλόμενα έπισκεπτήρια.

Κατά τόν 18ο αιώνα, τά έπισκεπτήρια
προσέχτησαν πολύ καί ήταν καλλιτε-
χνική μορφή. Έφάνησαν τότε μάλιστα ο-
ρισμένοι καλλιτέχνες, όπως ο Κοσέν, ο
Μερφώ καί ο Παπγιόν, οι όποιοι άφιέρο-
σαν τήν καλλιτεχνική τους ιδιοσύνη στην

διακόσμηση έπισκεπτηριών.

Τά έπισκεπτήρια, κατά τήν περίοδο αυτή, είχαν γιά σκελίδια
διάφορες μυθικές αλληγορίες, λουλουδιά, άραβουγγήματα, περιπέ-
ρια πού φιλοντόουσαν, καρδιές φλογισμένες ή τρυπημένες μέ βέλη
καί γύρω—γύρω στό περιθώριο χάρτινη λεπτοτάτη δαντέλλα.

Όταν ήρθε ή Γαλλική Έπανάσταση, καταδικάσε τή χρήση τών
έπισκεπτηριών, ως άριστοκρατική.

Καί' αυτόν τόν τρόπο ύπήρξε μιά περίοδος, κατά τήν όποία ή
μόδα τών έπισκεπτηριών έπεσε σγά—σγά στην άράνηα. Τά ξα-
ναγκωνιάσε όμως τό Διευθυντήριο καί ή Αυτοκρατορία, προ πάντων
δέ ο Μ. Ναπολέων, στην έποχή του όποιού τά έπισκεπτήρια έφεραν
ζωγραφισμένα κανόνια, θόρραμα, περισκεφάλιας καί τούτα α!

Αργότερα, στην έποχή της βασιλείας, τά έπισκεπτήρια έπερά-
τησε ή συνήθεια νά κοσμούνται μέ κρλίνα πού ήταν τό έμβλημα τών
Γάλλων βασιλέων. Από τότε μάλιστα άρχισαν νά κατασκευάζουν
καί έπισκεπτήρια από γερό μεταξωτό ύφασμα χροματιστά.

Στά χρόνια του ρωμαντισμού, κατά τίς άρχές δηλαδή του 19ου
αίωνος, επάνω στά έπισκεπτήρια ζωγραφίσαν θυλαισόδαρτους βρά-
χους, φανταστικούς λόγγους, μεσαιωνικά έρείκια, πρόσοπα ύποπών
καί τρωβαδούρων. Σγά—σγά όμως πέρασε κι' αυτή ή ύδα καί
έγκαταλείψαν τά λιθογραφημένα έπισκεπτήρια. Έπειτα έπεκράτη-
σε ή ποικιλία στά σχήματα τών έπισκεπτηριών. Καί άλλοτε μόν έσυ-
νήθησαν μικροσκοπικά έπισκεπτήρια μέ πελόδια γούρματα, άλλοτε
δέ πελόδια έπισκεπτήρια μέ μικροσκοπικά γούρματα.

Κατά τό έτος 1845 έφαναν τήν εισαγωγή τους τά έπισκεπτήρια
άπό... πορσελάνη! Ή κυκλοφορία τους όμως ήταν περιορισμένη,
γιατί έπαιζήσαν άκριβά.

Τά έπισκεπτήρια πού χρησιμοποιήσαν στην Κίνα, είναι πολύ με-
γάλα καί μέ διάφορες χροματισμούς, αναλόγως πός τό πρόσωπο
στό όποιο άπεικνώνοντα.

Κάποτε ένας ξένος πορσεβενής έ-
λαβε ως δώρο στή γιορτή του από
κάποιο Κινέζο άντιβασιλέα ένα έπι-
σκεπτήριό μήκους... 44 μέτρων!

